

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

12. oktober 2017*

»Præjudiciel forelæggelse – område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – forordning (EU) nr. 650/2012 – arv og europæisk arvebevis – anvendelsesområde – fast ejendom, som er beliggende i en medlemsstat, der ikke kender »vindikationslegater« – afslag på anerkendelse af et sådant legats tinglige virkninger«

I sag C-218/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (regional domstol i Gorzów Wielkopolski, Polen) ved afgørelse af 8. marts 2016, indgået til Domstolen den 19. april 2016, i sagen anlagt af

Aleksandra Kubicka

procesdeltager:

Przemysław Bac, som notar

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešič, og dommerne A. Rosas, C. Toader (refererende dommer), A. Prechal og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: Y. Bot,

justitssekretær: fuldmægtig M. Aleksejev,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 1. marts 2017,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Przemysław Bac, som notar ved zastępca notarialny M. Margoński,
- den polske regering ved B. Majczyna, M. Nowak og S. Żyrek, som befuldmægtigede,
- den tyske regering ved T. Henze, J. Möller, M. Hellmann og J. Mentgen, som befuldmægtigede,
- den græske regering ved E. Tsaousi og A. Magrippi, som befuldmægtigede,
- den spanske regering ved V. Ester Casas og S. Jiménez García, som befuldmægtigede,

* Processprog: polsk.

- den ungarske regering ved M.Z. Fehér, G. Koós og M. Tátrai, som befuldmægtigede,
 - Europa-Kommissionen ved M. Wilderspin og A. Stobiecka-Kuik, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 17. maj 2017, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 2, litra k) og l), og af artikel 31 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 650/2012 af 4. juli 2012 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende arv og om accept og fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis (EUT 2012, L 201, s. 107).
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en sag anlagt af Aleksandra Kubicka mod en notar, der er etableret i Słubice (Polen), vedrørende oprettelsen af et notartestamente, der fastsætter et »vindikationslegat«.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 7., 8., 15., 18., 19. og 37. betragtning til forordning nr. 650/2012 har følgende ordlyd:
 - »(7) Det indre markeds rette funktion bør fremmes ved at fjerne hindringerne for den frie bevægelighed for personer, der på nuværende tidspunkt har svært ved at gøre deres rettigheder gældende, når det drejer sig om arvesager med grænseoverskridende virkninger. Borgerne bør inden for det europæiske retlige område være i stand til på forhånd at tilrettelægge arven efter dem. Rettigheder, der tilkommer arvinger og legatarer, andre af afdødes nærtstående samt boets kreditorer, bør sikres effektivt.
 - (8) For at nå disse mål bør bestemmelser om kompetence, lovvalg, anerkendelse eller, alt efter tilfældet, om accept, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser, officielt bekræftede dokumenter og retsforlig samt om indførelsen af et europæisk arvebevis samles i denne forordning.
- [...]
- (15) Denne forordning bør give mulighed for ved arv at skabe eller overdrage en rettighed i fast ejendom eller løsøre i henhold til den lov, som finder anvendelse på arven. Den bør dog ikke berøre det begrænsede antal (»numerus clausus«) af tinglige rettigheder, der findes i nogle medlemsstaters nationale lovgivning. En medlemsstat bør ikke være forpligtet til at anerkende en tinglig rettighed vedrørende goder, der befinder sig i den pågældende medlemsstat, hvis den pågældende tinglige rettighed er et ukendt begreb i dens lovgivning.
- [...]
- (18) Kravene om registrering i et register af en rettighed i fast ejendom eller løsøre bør udelukkes fra denne forordnings anvendelsesområde. Det bør derfor være loven i den medlemsstat, hvor registret føres (for fast ejendom loven på det sted, hvor den befinder sig), som afgør, på hvilke retlige betingelser og hvorledes registreringen skal foretages, samt hvilke instanser, f.eks.

tinglysningskontorer eller notarer, der har ansvaret for at kontrollere, at alle krav er opfyldt, og at den fremlagte eller fastlagte dokumentation er tilstrækkelig eller indeholder de nødvendige oplysninger. Myndighederne kan navnlig kontrollere, at afdødes ret til boets ejendele som angivet i det dokument, der ønskes registreret, er en rettighed, der er registreret som sådan i registret, eller som dokumenteres på anden måde i overensstemmelse med loven i den medlemsstat, hvor registret føres. For at undgå dobbelt udfærdigelse af dokumenter bør registreringsmyndighederne godkende dokumenter, der er udarbejdet i en anden medlemsstat af de kompetente myndigheder, og hvis videregivelse er omfattet af denne forordning. Navnlig bør det europæiske arvebevis, som er udstedt i henhold til denne forordning, udgøre et dokument, der er gyldigt til registrering af boets ejendele i et register i en medlemsstat. Dette bør ikke udelukke, at registreringsmyndighederne kan anmode den person, der ansøger om registrering, om at tilvejebringe sådanne yderligere oplysninger eller forelægge yderligere dokumenter, som er påkrævet i henhold til loven i den medlemsstat, hvor registret føres, f.eks. oplysninger eller dokumenter vedrørende betaling af skat. Den kompetente myndighed kan oplyse den person, der ansøger om registrering, om, hvordan de manglende oplysninger eller dokumenter kan tilvejebringes.

- (19) Virkningerne af registrering af en rettighed i et register bør også udelukkes fra denne forordnings anvendelsesområde. Det bør derfor være lovgivningen i den medlemsstat, hvor registret føres, der afgør, hvorvidt registreringen f.eks. har deklaratorisk eller retsstiftende virkning. Når erhvervelsen af en rettighed i fast ejendom f.eks. kræver registrering i et register i henhold til loven i den medlemsstat, hvor registret føres, for at sikre et registers erga omnes-virkning eller for at beskytte en retlig transaktion, er det således denne medlemsstats lov, der bør afgøre tidspunktet for en sådan erhvervelse.

[...]

- (37) For at borgerne med fuld retssikkerhed kan nyde godt af de fordele, som det indre marked indebærer, bør denne forordning give dem mulighed for på forhånd at vide, hvilken lov der vil finde anvendelse på arven efter dem. Der bør indføres harmoniserede lovvalgsregler for at undgå modstridende resultater. Hovedreglen bør sikre, at boet behandles efter en lov, der kan forudsiges, og som er nært tilknyttet boet. Af hensyn til retssikkerheden og for at undgå opdeling af arven bør denne lov omfatte hele arven, dvs. alle de ejendele, der udgør boet, uanset godernes art, og uanset om de befinder sig i en anden medlemsstat eller i et tredjeland.«

4 Denne forordnings artikel 1 har følgende ordlyd:

»1. Denne forordning finder anvendelse på arv. Den finder ikke anvendelse på spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.

2. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

[...]

k) arten af tinglige rettigheder og

- l) enhver registrering i et register af rettigheder i fast ejendom eller løsøre, herunder de lovmæssige krav til en sådan registrering, samt virkningerne af registrering eller manglende registrering af sådanne rettigheder i et register.«

5 Den nævnte forordnings artikel 3, stk. 1, litra a), definerer »arv« som »enhver form for overgang af goder, rettigheder og forpligtelser ved dødsfald, hvad enten det drejer sig om en viljesbestemt overførsel ved dødsdisposition eller om overgang ved arv efter loven«.

- 6 Artikel 22 i forordning nr. 650/2012 med overskriften »Lovvalg« fastsætter i stk. 1, første afsnit:

»En person kan vælge, at det er loven i den medlemsstat, hvor den pågældende er statsborger på det tidspunkt, hvor valget træffes, eller på dødstidspunktet, der skal anvendes ved behandlingen af hele arven efter vedkommende.«

- 7 Denne forordnings artikel 23 med overskriften »Anvendelsesområdet for den lov, der skal anvendes« bestemmer i stk. 1 og stk. 2, litra b) og e):

»1. Den lov, der udpeges i medfør af artikel 21 eller artikel 22, finder anvendelse på hele arven.

2. Denne lov finder navnlig anvendelse på spørgsmål som:

[...]

- b) fastlæggelse af de arveberettigede, af deres respektive andele og af den afdødes eventuelle pålæg til dem samt fastlæggelse af andre rettigheder i boet, herunder den længstlevende ægtefælles eller partners arveret

[...]

- e) overdragelse til arvinger og i givet fald legatarer af de goder, rettigheder og forpligtelser, der udgør en del af boet, herunder vilkårene for og virkningerne af vedgåelse af eller afkald på arven eller legatet.«

- 8 Den nævnte forordnings artikel 31 med overskriften »Tilpasning af tinglige rettigheder« har følgende ordlyd:

»Når en person påberåber sig en tinglig rettighed, som vedkommende er berettiget til i henhold til den lov, der finder anvendelse på arven, og når loven i den medlemsstat, hvor rettigheden påberåbes, ikke kender den pågældende tinglige rettighed, skal den tinglige rettighed om nødvendigt og så vidt muligt tilpasses til den tinglige rettighed, der ligger tættest herpå ifølge den pågældende stats lov, under hensyntagen til de mål og interesser, som den specifikke tinglige rettighed og de dertil knyttede virkninger forfølger.«

- 9 Kapitel VI i forordning nr. 650/2012 med overskriften »Det europæiske arvebevis« består af dennes artikel 62-73. Sidstnævntes artikel 62 bestemmer:

»1. Med denne forordning indføres et europæisk arvebevis (herefter »beviset«), som udstedes til brug i en anden medlemsstat og har de retsvirkninger, der er anført i artikel 69.

2. Anvendelse af beviset er ikke obligatorisk.

3. Beviset træder ikke i stedet for interne dokumenter, der anvendes til tilsvarende formål i medlemsstaterne. Når et bevis først er udstedt til brug i en anden medlemsstat, skal det dog også have de retsvirkninger, der er anført i artikel 69, i den medlemsstat, hvis myndigheder har udstedt beviset efter bestemmelserne i dette kapitel.«

- 10 Denne forordnings artikel 63 med overskriften »Formålet med beviset« fastsætter i stk. 1 og 2:

»1. Formålet med beviset er, at det skal kunne anvendes af arvinger [og] legatarer med direkte rettigheder i arvesagen [...], som i en anden medlemsstat har behov for at påberåbe sig deres status eller at udøve henholdsvis deres rettigheder som arvinger eller legatarer [...]

2. Beviset kan navnlig anvendes til at bevise et eller flere af følgende forhold:

- a) statussen og/eller arveretten for hver arving eller i givet fald hver legatar, der er nævnt i beviset, og deres respektive arveandele
- b) tildelingen af et bestemt gode eller flere bestemte goder, der udgør en del af boet, til den eller de arvinger eller i givet fald den eller de legatarer, der er nævnt i beviset

[...]«

11 Den nævnte forordnings artikel 68, der regulerer bevisets indhold, fastsætter:

»Beviset skal indeholde følgende oplysninger i det omfang, det er nødvendigt til det formål, hvortil beviset udstedes:

[...]

m) listen over rettigheder og/eller ejendele, der tilfalder hver enkelt legatar

[...]«

12 Samme forordnings artikel 69 med overskriften »Retsvirkningerne af beviset« bestemmer:

»1. Beviset skal være gældende i alle medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure.

2. Beviset forudsættes nøjagtigt at godtgøre de elementer, der er fastsat i henhold til den lov, der finder anvendelse på arven, eller i henhold til en hvilken som helst anden lov, der finder anvendelse på specifikke forhold. Den person, der i beviset er nævnt som arving [eller] legatar [...], forudsættes at have den status, der er nævnt i beviset, og/eller at have de rettigheder eller de beføjelser, som er anført i beviset, uden andre betingelser og/eller begrænsninger i tilknytning til disse rettigheder eller andre beføjelser end dem, der er nævnt i beviset.

[...]

5. Beviset udgør et gyldigt dokument til optagelse af boets ejendele i det relevante register i en medlemsstat, jf. dog artikel 1, stk. 2, litra k) og l).«

Polsk ret

Civillovbogen

13 Artikel 981¹, stk. 1, i Kodeks Cywilny (civillovbogen) bestemmer:

»Arveladeren kan ved et testamente, som oprettes i form af et notarielt dokument, bestemme, at en bestemt person skal erhverve genstanden for legatet på tidspunktet for arvefaldet (»vindikationslegat«).

14 Ifølge denne artikel 981¹, stk. 2, nr. 2, kan genstanden for et sådant legat bl.a. være en ejendomsandel i en fast ejendom, som er en overdragelig formuerettighed.

- 15 Civillovbogens artikel 968 vedrører »damnationslegatet«, som arveladeren kan vælge i enhver tilladt testamentarisk form, herunder også i form af et holografisk testamente. Ved denne type legat har arvingen en forpligtelse til at overdrage rettigheden over godet til legataren, og denne sidstnævnte kan også kræve, at arvingen fuldbyrder legatet.

Notarloven

- 16 Ifølge artikel 81 i Prawo o notariacie (lov om indførelse af en notarlov) af 14. februar 1991 (Dz. U. nr. 22, position 91), som ændret ved lov af 13. december 2013 (Dz. U. fra 2014, position 164) (herefter »notarloven«), er notaren forpligtet til at afslå at foretage en ulovlig notariel handling.
- 17 Det fremgår af notarlovens artikel 83, stk. 2, at en person, over for hvem en notar afslår at foretage en notariel handling, kan indgive en klage over dette afslag. Denne klage prøves i første omgang af den notar, der har givet afslaget, som, hvis den pågældende notar anser klagen for begrundet, foretager den handling, der var blevet anmodet om. Hvis notaren derimod ikke tager klagen til følge, indbringes denne for Sąd Okręgowy (regional domstol, Polen) på notarens hjemsted.

De faktiske omstændigheder i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 18 Aleksandra Kubicka, der er polsk statsborger og bosiddende i Frankfurt an der Oder (Tyskland), er gift med en tysk statsborger. Ægtefællerne har to børn, der stadig er mindreårige. De ejer hver halvdelen af en grund beliggende i Frankfurt an der Oder, hvorpå familiens bolig er bygget. Aleksandra Kubicka rettede henvendelse til en notar i Ślubice med henblik på at oprette et testamente.
- 19 Aleksandra Kubicka ønsker at indsætte et – i henhold til polsk lovgivning tilladt – »vindikationslegat« i sit testamente til fordel for sin mand vedrørende den andel, som hun er ejer af i den fælles ejendom, der er beliggende i Frankfurt an der Oder. For så vidt angår den øvrige arvemasse ønsker hun at bevare den lovbestemte arveklasseordning, i henhold til hvilken hendes ægtefælle og børn skal arve ligeligt.
- 20 Hun har udtrykkeligt udelukket anvendelsen af et simpelt legat (»damnationslegat«), der er fastsat i civillovbogens artikel 968, fordi et sådant legat ville medføre vanskeligheder forbundet med repræsentationen af hendes mindreårige børn, der er arveberettigede, og yderligere omkostninger.
- 21 Den 4. november 2015 afslog notarens repræsentant at oprette et testamente, der indeholdt et »vindikationslegat«, således som Aleksandra Kubicka ønskede det, med den begrundelse, at oprettelsen af et testamente, der indeholder et sådant legat, er i strid med den tyske lovgivning og retspraksis vedrørende tinglige rettigheder og ejendomsregistret, som der skal tages hensyn til i henhold til artikel 1, stk. 2, litra k) og l), og artikel 31 i forordning nr. 650/2012, og at en sådan handling følgelig er ulovlig.
- 22 Repræsentanten præciserede, at registreringen af legataren i ejendomsregistret i Tyskland kun kan ske ved en notariel handling, der omfatter en kontrakt om overdragelse af ejendomsretten over den faste ejendom mellem arvingerne og legataren. Udenlandske »vindikationslegater« er i Tyskland genstand for en tilpasning til »damnationslegater« i henhold til artikel 31 i forordning nr. 650/2012. Denne fortolkning følger af forarbejderne til den tyske lov, der har ændret den nationale lovgivning i overensstemmelse med bestemmelserne i forordning nr. 650/2012 (Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz (den internationale arveretsproceslov) af 29.6.2015, BGBl. I, s. 1042).
- 23 Den 16. november 2015 indgav Aleksandra Kubicka i henhold til notarlovens artikel 83 til den notar, der behandlede sagen, en klage over afgørelsen om afslag på oprettelse af et testamente indeholdende det nævnte »vindikationslegat«. Hun gjorde gældende, at bestemmelserne i forordning nr. 650/2012

skulle fortolkes selvstændigt, og, i det væsentlige, at ingen af bestemmelserne deri begrundede en begrænsning af den lov, der skal anvendes på arvesagen, på en måde, der legitimerede, at de tinglige virkninger af »vindikationslegatet« ikke blev anerkendt.

- 24 Da Aleksandra Kubicka ikke fik medhold i den klage, som hun havde indgivet til notaren, anlagde hun sag ved Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (regional domstol i Gorzów Wielkopolski, Polen).
- 25 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at »vindikationslegater« i medfør af artikel 23, stk. 2, litra b) og e), og artikel 68, litra m), i forordning nr. 650/2012 henhører under området for den lov, der skal anvendes på arvesagen, men den er i tvivl om, i hvilket omfang den lov, der finder anvendelse på det sted, hvor godet, som dette legat vedrører, befinder sig, kan medføre en begrænsning af de tinglige virkninger for et »vindikationslegat«, som er fastsat ved den arvelov, der er blevet valgt.
- 26 Eftersom »arten af tinglige rettigheder« i medfør af artikel 1, stk. 2, litra k), i forordning nr. 650/2012 er udelukket fra forordningens anvendelsesområde, kan det ved arveloven fastsatte »vindikationslegat« ikke skabe rettigheder over et gode, der ikke er kendt af loven på det sted, hvor det tillagte gode befinder sig. Det skal imidlertid fastlægges, om denne samme bestemmelse også udelukker de mulige grundlag for erhvervelsen af tinglige rettigheder fra denne forordnings anvendelsesområde. I denne henseende er den forelæggende ret af den opfattelse, at spørgsmålet om erhvervelse af tinglige rettigheder via et »vindikationslegat« udelukkende henhører under den lov, der skal anvendes på arvesagen. Den polske retslitteratur på området har den samme holdning, mens begrundelsen for forslaget til lov om international arveret og om ændring af bestemmelserne vedrørende arvebeviset samt andre bestemmelser (Gesetzesentwurf der Bundesregierung, BT-Drs. 17/5451 af 4.3.2015) fastsatte, at det ikke inden for rammerne af forordning nr. 650/2012 er obligatorisk, at tysk lovgivning anerkender et »vindikationslegat« på grundlag af et testamente oprettet i henhold til en anden medlemsstats lovgivning.
- 27 Den forelæggende ret har under henvisning til samme forordnings artikel 1, stk. 2, litra l), ligeledes spurgt, om den lov, der finder anvendelse på registre for fast ejendom og løsøre, kan have en betydning for legatets arveretlige konsekvenser. I denne henseende har retten præciseret, at hvis det anerkendes, at legatet har tinglige virkninger arveretligt set, regulerer loven i den medlemsstat, hvori et sådant register føres, kun bevismåden for virkningerne af den arveretlige erhvervelse, og den kan ikke få indflydelse på selve erhvervelsen.
- 28 Som følge heraf er denne ret af den opfattelse, at fortolkningen af artikel 31 i forordning nr. 650/2012 også afhænger af, om den medlemsstat, hvor det gode, der er genstand for legatet, befinder sig, har mulighed for at stille spørgsmålstejn ved dette legats tinglige virkning, som følger af den arvelovgivning, der er blevet valgt.
- 29 Det er under disse omstændigheder, at Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (regional domstol i Gorzów Wielkopolski) har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 1, stk. 2, litra k) [og l), eller artikel 31 i [forordning nr. 650/2012] fortolkes således, at de tillader [et afslag på] anerkendelse af de tinglige virkninger af et »vindikationslegat« (legatum per vindicationem), som er fastsat i den lov, der skal anvendes på arvesagen, hvis dette legat vedrører ejendomsretten til en fast ejendom, som er beliggende i en medlemsstat, [hvis lovgivning] ikke kender begrebet legat med direkte tinglige virkninger?«

Det præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

- 30 Den tyske og den ungarske regering har gjort gældende, at det præjudicielle spørgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling, fordi det er hypotetisk.
- 31 Ifølge fast retspraksis er den i artikel 267 TEUF foreskrevne procedure et instrument i samarbejdet mellem Domstolen og de nationale retter, der tillægger disse sidstnævnte ansvaret for, under hensyn til hver enkelt sags særegenheder, at vurdere både nødvendigheden af en præjudiciel afgørelse for at kunne afsige dom og relevansen af de spørgsmål, som de forelægger Domstolen (jf. i denne retning dom af 3.4.2014, Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, præmis 34, og af 2.3.2017, Pérez Retamero, C-97/16, EU:C:2017:158, præmis 20 og den deri nævnte retspraksis).
- 32 Domstolen kan således kun afvise at træffe afgørelse om et præjudicielt spørgsmål forelagt af en national ret, hvis det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, såfremt problemet er af hypotetisk karakter, eller såfremt Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål (jf. bl.a. dom af 3.4.2014, Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, præmis 35, og af 2.3.2017, Pérez Retamero, C-97/16, EU:C:2017:158, præmis 21 og 22 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Den tyske regering er af den opfattelse, at grundene til, at det forhold, at der oprettes et notarielt testamente i henhold til polsk lovgivning valgt af arveladeren, som fastsætter et »vindikationslegat« over en fast ejendom beliggende i Tyskland, skulle være ulovligt, ikke fremgår klart af forelæggelsesafgørelsen.
- 34 I denne henseende skal det bemærkes, således som den forelæggende ret har anført, at notarlovens artikel 81 bestemmer, at notaren har en retlig forpligtelse til at afslå at foretage en ulovlig notariel handling. Som det blev anført i retsmødet, ville de polske retter desuden finde testamentariske dispositioner, der fastsætter et »vindikationslegat«, som på grund af deres retlige struktur er uvirksomme, ulovlige.
- 35 I hovedsagen vil testator, der i medfør af artikel 22, stk. 1, første punktum, i forordning nr. 650/2012 har valgt polsk arvelovgivning, i sit testamente oprette et »vindikationslegat« over en fast ejendom beliggende i Tyskland, som er en medlemsstat, hvori de tinglige virkninger af det nævnte legat ikke er anerkendt.
- 36 Det fremgår således klart af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at fortolkningen af artikel 1, stk. 2, litra k) og l), og af artikel 31 i forordning nr. 650/2012 er nødvendig for at afgøre hovedsagen. Det påhviler nemlig den forelæggende ret, henset til denne forordning, at undersøge, om notarens afslag på at foretage den af sagsøgeren i hovedsagen ønskede notarielle handling med den begrundelse, at det ville være i strid med tysk lovgivning, har grundlag.
- 37 Til støtte for, at det præjudicielle spørgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling, har den ungarske regering gjort gældende, at dette spørgsmål vedrører en tvist, der endnu ikke er opstået, idet testator ikke er død, og den tyske myndighed, der skal føre ejendomsregistret, ikke er blevet forelagt sagen om den nævnte ejendom til afgørelse.
- 38 I denne henseende er det tilstrækkeligt at fastslå, således som det fremgår af syvende betragtning til forordning nr. 650/2012, at denne forordning tilsigter at gøre det muligt for borgerne på forhånd at tilrettelægge arven efter dem. Den omstændighed alene, at der i hovedsagen endnu ikke er arvefald, kan derfor ikke tilføre det forelagte spørgsmål hypotetisk karakter.

39 Henset til det ovenstående skal det præjudicielle spørgsmål antages til realitetsbehandling.

Realiteten

- 40 Med spørgsmålet ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1, stk. 2, litra k) og l), og artikel 31 i forordning nr. 650/2012 skal fortolkes således, at de er til hinder for, at en myndighed i en medlemsstat afslår at anerkende de tinglige virkninger af et »vindikationslegat«, som er kendt af den lovgivning, der skal anvendes på arvesagen, som en testator har valgt i overensstemmelse med denne forordnings artikel 22, stk. 1, når dette afslag hviler på den begrundelse, at dette legat vedrører ejendomsretten til en fast ejendom, som er beliggende i denne medlemsstat, hvis lovgivning ikke kender begrebet legat med direkte tinglige virkninger på tidspunktet for arvefaldet.
- 41 Det skal indledningsvis bemærkes, at forordning nr. 650/2012 i henhold til dennes artikel 1, stk. 1, første punktum, finder anvendelse på arv. Denne forordnings artikel 3, stk. 1, litra a), præciserer, at arv omfatter »enhver form for overgang af goder, rettigheder og forpligtelser ved dødsfald, hvad enten det drejer sig om en viljesbestemt overførsel ved dødsdisposition eller om overgang ved arv efter loven«.
- 42 Det er ubestridt, at de faktiske omstændigheder i hovedsagen vedrører testamentsarv.
- 43 Det fremgår af ordlyden af artikel 22, stk. 1, i forordning nr. 650/2012, at testator kan vælge, at det er loven i den medlemsstat, hvor den pågældende er statsborger, der skal anvendes ved behandlingen af hele arven efter vedkommende. Det skal ligeledes præciseres, at denne forordning i dens artikel 23, stk. 1, fastsætter princippet om, at kun én lov finder anvendelse på arven.
- 44 EU-lovgiver har, således som dette følger af 37. betragtning til denne forordning, præciseret, at denne lov af hensyn til retssikkerheden og for at undgå opdeling af arven skal omfatte hele arven, dvs. alle de ejendele, der udgør boet, uanset godernes art, og uanset om de befinder sig i en anden medlemsstat eller i et tredjeland. Den nævnte lov regulerer således i overensstemmelse med artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 650/2012 bl.a. overdragelse til arvinger eller i givet fald legatarer af de goder, der udgør en del af boet.
- 45 I denne henseende opregner artikel 1, stk. 2, i forordning nr. 650/2012 forskellige områder, der er udelukket fra denne forordnings anvendelsesområde, hvori indgår, i denne bestemmelses litra k), »arten af tinglige rettigheder« og, i dennes litra l), »enhver registrering i et register af rettigheder i fast ejendom eller løsøre, herunder de lovmæssige krav til en sådan registrering, samt virkningerne af registrering eller manglende registrering af sådanne rettigheder i et register«.
- 46 Hvad for det første angår spørgsmålet om, hvorvidt artikel 1, stk. 2, litra k), i forordning nr. 650/2012 skal fortolkes således, at den er til hinder for, at der i Tyskland gives afslag på anerkendelse af tinglige virkninger af det ved polsk lovgivning fastsatte »vindikationslegat«, skal det bemærkes, at denne bestemmelse udelukker »arten af tinglige rettigheder« fra denne forordnings anvendelsesområde.
- 47 Denne udelukkelse fra forordningens anvendelsesområde vedrører, således som det fremgår af forarbejderne til forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis (KOM(2009) 154 endelig, s. 5), fastlæggelsen af goder og rettigheder og indehaverens rettigheder som følge deraf.
- 48 Eksistensen og antallet af tinglige rettigheder i medlemsstaternes retsorden (»numerus clausus«) henhører endvidere under denne bestemmelses anvendelsesområde. 15. betragtning til forordning nr. 650/2012 præciserer nemlig i denne henseende, at denne forordning ikke berører det begrænsede antal (numerus clausus) af tinglige rettigheder, der findes i nogle medlemsstaters nationale lovgivning,

og at en medlemsstat ikke bør være forpligtet til at anerkende en tinglig rettighed vedrørende goder, der befinder sig i den pågældende medlemsstat, hvis den pågældende tinglige rettighed er et ukendt begreb i dens lovgivning.

- 49 I det foreliggende tilfælde udgør både »vindikationslegatet«, der er fastsat ved polsk lovgivning, og »damnationslegatet«, der er fastsat ved tysk lovgivning, måder for overdragelse af ejendomsretten til et gode, dvs., som generaladvokaten har fremhævet i punkt 46 og 47 i forslaget til afgørelse, til en tinglig rettighed, der findes i de to berørte retssystemer. Den direkte overdragelse af en ejendomsret ved et »vindikationslegat« vedrører således alene måden for overdragelse af denne tinglige rettighed ved testators død, som forordning nr. 650/2012 ifølge 15. betragtning hertil netop tilsigter at muliggøre i overensstemmelse med den lov, som finder anvendelse på arven.
- 50 Sådanne måder for overdragelse er ikke omfattet af artikel 1, stk. 2, litra k), i forordning nr. 650/2012.
- 51 Det skal følgelig konstateres, at artikel 1, stk. 2, litra k), i forordning nr. 650/2012 skal fortolkes således, at den er til hinder for, at der i en medlemsstat, hvis retsorden ikke kender begrebet »vindikationslegat«, gives afslag på anerkendelse af tinglige virkninger, som opstår ved et sådant legat på tidspunktet for arvefaldet i medfør af den arvelov, der er blevet valgt af testator.
- 52 Hvad for det andet angår spørgsmålet om, hvorvidt artikel 1, stk. 2, litra l), i forordning nr. 650/2012 skal fortolkes således, at den er til hinder for, at der gives afslag på anerkendelse af tinglige virkninger af »vindikationslegater«, skal det bemærkes, at ifølge denne bestemmelse er enhver registrering i et register af rettigheder i fast ejendom eller løsøre, herunder de lovmæssige krav til en sådan registrering, samt virkningerne af registrering eller manglende registrering af sådanne rettigheder i et register udelukket fra denne forordnings anvendelsesområde.
- 53 18. betragtning til forordning nr. 650/2012 præciserer i denne henseende, at »[d]et bør [...] være loven i den medlemsstat, hvor registret føres (for fast ejendom loven på det sted, hvor denne befinder sig), som afgør, på hvilke retlige betingelser og hvorledes registreringen [af en tinglig rettighed] skal foretages«. Det fremgår desuden af ordlyden af 19. betragtning til denne forordning, at når »erhvervelsen af en rettighed i fast ejendom f.eks. kræver registrering i et register i henhold til loven i den medlemsstat, hvor registret føres, for at sikre et registers erga omnes-virkning eller for at beskytte en retlig transaktion, er det [...] denne medlemsstats lov, der bør afgøre tidspunktet for en sådan erhvervelse«.
- 54 Som generaladvokaten i det væsentlige har fremhævet i punkt 60 i forslaget til afgørelse, følger det heraf, at når artikel 1, stk. 2, litra l), i forordning nr. 650/2012 kun omfatter registrering i et register af rettigheder i fast ejendom eller løsøre, herunder de lovmæssige krav til en sådan registrering, samt virkningerne af registrering eller manglende registrering af sådanne rettigheder i et register, fremgår de betingelser, hvorunder sådanne rettigheder erhverves, ikke blandt de områder, der er udelukket fra denne forordnings anvendelsesområde i medfør af denne bestemmelse.
- 55 Denne fortolkning støttes af princippet om, at kun én lov finder anvendelse på arven, som er fastsat i artikel 23 i forordning nr. 650/2012, og navnlig i dennes stk. 2, litra e), der bestemmer, at denne regulerer »overdragelse til arvinger og i givet fald legatarer af [...] goder, rettigheder og forpligtelser«.
- 56 En sådan fortolkning svarer ligeledes til det formål, som forfølges ved forordning nr. 650/2012, der er nævnt i syvende betragtning til denne, hvorefter denne tilsigter at fremme det indre markeds rette funktion ved at fjerne hindringerne for den frie bevægelighed for personer, der vil gøre deres rettigheder gældende i arvesager med grænseoverskridende virkninger. Ifølge samme betragtning bør borgerne inden for det europæiske retlige område være i stand til på forhånd at tilrettelægge arven efter dem.

- 57 I denne sammenhæng ville det forhold, at det blev medgivet, at artikel 1, stk. 2, litra l), i forordning nr. 650/2012 gør det muligt at udelukke erhvervelse af ejendomsretten til et gode ved »vindikationslegater« fra denne forordnings anvendelsesområde, medføre en opdeling af arven, der er uforenelig med ordlyden af denne forordnings artikel 23 og med sidstnævntes formål.
- 58 Det følger heraf, at artikel 1, stk. 2, litra l), i forordning nr. 650/2012 skal fortolkes således, at den er til hinder for, at der i en medlemsstat, hvis retsorden ikke kender begrebet »vindikationslegat«, gives afslag på anerkendelse af tinglige virkninger, der opstår ved et sådant legat på tidspunktet for arvefaldet i henhold til den arvelov, der er blevet valgt.
- 59 Det skal i øvrigt tilføjes, at forordning nr. 650/2012 fastsætter indførelsen af et bevis, der skal gøre det muligt for enhver arving, legatar eller rettighedshaver, der er nævnt i dette bevis, i en anden medlemsstat at godtgøre sin status og sine rettigheder, navnlig tildelingen af et bestemt gode til den legatar, der er nævnt i beviset.
- 60 Ifølge denne forordnings artikel 69, stk. 1, skal beviset være gældende i alle medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure. Denne artikels stk. 2 fastsætter, at en person, der deri er nævnt som legatar, forudsættes at have den status og de rettigheder, som er anført i dette bevis, uden andre betingelser og/eller begrænsninger i tilknytning til disse rettigheder eller andre beføjelser end dem, der er nævnt i beviset.
- 61 Hvad for det tredje angår fortolkningen af artikel 31 i forordning nr. 650/2012 skal det bemærkes, at det følger af denne artikels ordlyd, at »[n]år en person påberåber sig en tinglig rettighed, som vedkommende er berettiget til i henhold til den lov, der finder anvendelse på arven, og når loven i den medlemsstat, hvor rettigheden påberåbes, ikke kender den pågældende tinglige rettighed, skal den tinglige rettighed om nødvendigt og så vidt muligt tilpasses til den tinglige rettighed, der ligger tættest herpå ifølge den pågældende stats lov, under hensyntagen til de mål og interesser, som den specifikke tinglige rettighed og de dertil knyttede virkninger forfølger«.
- 62 I det foreliggende tilfælde skal det konstateres, at den tinglige ret, som Aleksandra Kubicka ønsker at overdrage via et »vindikationslegat«, er ejendomsretten over hendes andel af ejendommen beliggende i Tyskland. Det er ubestridt, at tysk ret kender den ejendomsret, som legataren vil overdrage således i medfør af polsk lovgivning.
- 63 Artikel 31 i forordning nr. 650/2012 vedrører ikke måderne for overdragelse af tinglige rettigheder, hvilke måder bl.a. »vindikationslegater« eller »damnationslegateter« henhører under, men alene overholdelsen af tinglige rettigheders indhold, der fastlagt ved den lov, der finder anvendelse på arven (lex causae), og deres modtagelse i retsordenen i den medlemsstat, hvori de gøres gældende (det sted, hvor den befinder sig).
- 64 For så vidt som den tinglige ret, der er overført ved »vindikationslegatet«, er den ejendomsret, der er anerkendt i tysk ret, er der derfor ikke anledning til at foretage den tilpasning, der er fastsat i artikel 31 i forordning nr. 650/2012.
- 65 Det følger heraf, at artikel 31 i forordning nr. 650/2012 skal fortolkes således, at den er til hinder for, at der i en medlemsstat, hvis retsorden ikke kender begrebet »vindikationslegat«, gives afslag på anerkendelse af tinglige virkninger, der opstår ved et sådant legat på tidspunktet for arvefaldet i henhold til den arvelov, der er blevet valgt.
- 66 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 1, stk. 2, litra k) og l), og artikel 31 i forordning nr. 650/2012 skal fortolkes således, at de er til hinder for, at en myndighed i en medlemsstat afslår at anerkende de tinglige virkninger af et »vindikationslegat«, som er kendt af den lovgivning, der skal anvendes på arvesagen, som en testator har valgt i overensstemmelse

med denne forordnings artikel 22, stk. 1, når dette afslag hviler på den begrundelse, at dette legat vedrører ejendomsretten til en fast ejendom, som er beliggende i denne medlemsstat, hvis lovgivning ikke kender begrebet legat med direkte tinglige virkninger på tidspunktet for arvefaldet.

Sagsomkostninger

- ⁶⁷ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Artikel 1, stk. 2, litra k) og l), og artikel 31 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 650/2012 af 4. juli 2012 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser vedrørende arv og om accept og fuldbyrdelse af officielt bekræftede dokumenter vedrørende arv og om indførelse af et europæisk arvebevis skal fortolkes således, at de er til hinder for, at en myndighed i en medlemsstat afslår at anerkende de tinglige virkninger af et »vindikationslegat«, som er kendt af den lovgivning, der skal anvendes på arvesagen, som en testator har valgt i overensstemmelse med denne forordnings artikel 22, stk. 1, når dette afslag hviler på den begrundelse, at dette legat vedrører ejendomsretten til en fast ejendom, som er beliggende i denne medlemsstat, hvis lovgivning ikke kender begrebet legat med direkte tinglige virkninger på tidspunktet for arvefaldet.

Underskrifter